

Módszertani megjegyzések

2001 decemberében az EU Bizottságának laekeni ülésén határozat született a jövedelmi szegénység és kirekesztődés mérésére szolgáló 18 közös statisztikai indikátor bevezetésére. Ezen indikátorok feladata az, hogy mérjék a szegénység és társadalmi kirekesztődés elleni küzdelemben elért fejlődést, és tegyék lehetővé az összehasonlíthatóságot.

1994–2001 között az unió tagországaiban az európai háztartási panel (a továbbiakban ECHP) képezte az ilyen típusú mérés elsődleges adatforrását, azonban e felvétel lezárulásával információs vákuum keletkezett. Az új politikai követelményeket szem előtt tartva és a korábbi kedvező tapasztalatokra alapozva határozták el a tagországok egy közös, új felvétel, a Jövedelem és Életkörülmények felvétel (Statistics on Income and Living Conditions, a továbbiakban EU-SILC) bevezetését, amely a jövedelemeloszlás és a társadalmi kirekesztődés európai szintű mérésére szolgáló összehasonlítható statisztika adatforrásául szolgál. (Rendelet száma: 1177/2003 Európai Parlament és Tanács rendelet.)

A laekeni indikátorok gerincét a relatív jövedelmi szegénységet vizsgáló mutatók adják. A mérés az egy fogyasztási egységre (OECD2*) jutó mediánjövedelem-konceptió alapján történik. A helyzeti középérték használatát az indokolja, hogy a jövedelemeloszlás két szélén (főleg a felső régióban) előforduló kiugró értékek ennek nagyságát nem befolyásolják. A nemzetközi összehasonlításban szegényeknek azokat tekintik, akik a vizsgált rétegből a teljes sokaságra számított mediánjövedelem 60%-ánál kevesebb jövedelemmel rendelkeznek. Jövedelemnek – alapértelmezésben – a háztartás rendelkezésére álló, tehát adózás utáni szociális jövedelmekkel (pl. nyugdíj, családi pótlék stb.) együttes nettó jövedelme számít.

A jövedelmi szegénységre fókuszáló mutatók a 2006. évi jelentős kiegészítés eredményeként jelenleg a következő területeket is átfogják:

- overarching (átívelő) portfólió, ami a gazdasági, társadalmi és demográfiai változások rövid áttekintését adja,
- a másik három kiemelt terület a társadalmi befogadásra, a nyugdíjakra továbbá az egészségügyi helyzetre koncentrál.

A három kiemelt terület közül a legjobban kidolgozott a társadalmi befogadásra vonatkozó, amelynek alapját a laekeni indikátorok listája képezte, jelenleg 11 elsődleges, 3 másodlagos és 11 magyarázó (context) indikátort tartalmazva. Az elsődleges indikátorok közé csak a legfontosabbnak tekintettek kerültek, néhány közülük másodlagossá minősítették át. A Nemzeti stratégiai jelentésben az összes elsődleges indikátort szerepeltetni kell, a másodlagosakat opcionálisan.

A kiadványban használt főbb fogalmak

Szegénységi küszöb: a medián ekvivalens jövedelem 60%-a nemzeti valutában, euróban továbbá vásárlóerő-egységben (PPS) kifejezve, az egyszemélyes háztartásokra és a két felnőttből és két gyermekből álló háztartásokra vetítve.

Szegénységi arány: a medián ekvivalens jövedelem 60%-ánál kevesebb jövedelemmel rendelkező háztartásokban élő személyek aránya.

Tartós szegénységi arány: olyan személyek aránya, akik a medián ekvivalens jövedelem 60%-ánál kevesebb jövedelemmel rendelkező háztartásokban élnek n évben, és legalább két másik évben $n-1$, $n-2$, $n-3$ évek közül.

Szegénységi kockázat: az adott csoportba tartozók szegénységi aránya az országos szegénységi arányhoz viszonyítva. Ha értéke 1 alatti, akkor az átlagosnál kisebb, ha 1 feletti, az átlagosnál nagyobb a szegénységi kockázat.

---

* OECD2 skála: első felnőtt 1,0, további felnőtt 0,5, gyermek 0,3 fogyasztási egységet képvisel.

Szegénységi rés: a szegények mediánjövedelmének és a szegénységi küszöbnek a különbsége a szegénységi küszüb %-ában kifejezve.

S80/S20 (jövedelmi ötödök aránya): az ekvivalens jövedelmek eloszlásában a felső 20% és alsó 20% jövedelmeinek hányadosa.

Munkaintenzitás: A háztartásban élő összes munkaképes korú személy referenciaév során munkával töltött idejét viszonyítja az elméletileg munkával tölthető összes időhöz. Értéke 0 és 1 között lehet (0 senki nem dolgozik, 1 mindenki teljes munkaidőben dolgozik az egész év során).

Gyermekek: eltartott gyermeknek tekintjük a háztartásban legalább az egyik szülővel élő 25 év alatti tanuló, munkanélküli vagy egyéb inaktív gazdasági aktivitású személyeket.